

Odvětvová konference projektu „Společným postupem sociálních partnerů k řešení klíčových témat v odvětvích“

Sociální dialog ve stavebnictví v letech 2019-2022

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

V pondělí 13. 6. 2022 se v aule budovy ABF = Nadace pro rozvoj architektury a stavitelství na Václavské náměstí 31 v Praze konala odvětvová konference projektu „Společným postupem sociálních partnerů k řešení klíčových témat v odvětvích“, jehož hlavním realizátorem je Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR společně s partnerem projektu Českomoravskou konfederací odborových svazů.

Tuto konferenci pořádala bipartitní platforma Stavebnictví I., jejímiž sociálními partnery jsou **Svaz podnikatelů ve stavebnictví** a **Odborový svaz Stavba ČR**. Konference byla zahájena krátce po 10. hodině hlavními představiteli obou sociálních partnerů. Moderátorem konference byl ředitel Institutu vzdělávání SPS PhDr. Tomáš Majtner, Ph.D.

Nejprve účastníky přivítal prezident SPS **Ing. Jiří Nouza**, který poděkoval KZPS za možnost účastnit se tohoto projektu a dále poděkoval všem hlavním řešitelům projektu. Ing. Nouza dále krátce pohovořil o současném stavu stavebnictví, a to zejména o dopadech inflačního vývoje ekonomiky, která se projevuje rychlým růstem cen vstupů základních stavebních materiálů, cen energií a tlakem na růst mezd. Zatím se SPS nedaří jednáním s centrálními orgány je ani částečně eliminovat.

Dále přivítal účastníky předseda OS Stavba **Ing. Pavel Zítka**. V jeho řeči především zaznělo ocenění sociálního dialogu ve stavebnictví. Zdůraznil, že pro OS je účast v projektech, které jsou založeny na bipartitním dialogu, velkým přínosem. Konstatoval, že při tak velmi rychlém růstu spotřebitelských cen (inlace) a s tím spojeným růstem životních nákladů, je udržení sociálního smíru nesmírně cenné. Jako zástupce zaměstnanců je OS povinován požadovat na zaměstnavatelích kompenzace těchto zvýšených nákladů. Samozřejmě, že to není a nebude vůbec jednoduché. Potvrdil, že i odbory jsou si vědomy zvýšeného tlaku na firmy, a to jak v oblasti růstu cen důležitých vstupů, tak složitosti vyjednávání tzv. inflačních doložek. Zdůraznil však, že věří v rozumnou dohodu, která zajistí, že zvýšené náklady neponesou pouze zaměstnanci. Zmínil určité signály z podnikové sféry, kde jednáním již probíhají a v řadě případů již k rozumným dohodám dochází. Udržení sociálního smíru je podle něj nezbytnou podmínkou pro úspěšné zvládnutí současné nelehké situace a vyjádřil přesvědčení, že v odvětví stavebnictví se toto podaří.

Další přednášejícím byl **PhDr. Tomáš Majtner, Ph.D.**, ředitel Institutu vzdělávání SPS, který seznámil účastníky konference s hlavními cíli projektu, kterými jsou: připravit relevantní a využitelná doporučení pro implementaci opatření a sjednotit názory sociálních partnerů na bipartitní úrovni v problémových oblastech. Dále seznámil účastníky konference s jednotlivými tématy projektu a aktivitami, které byly v projektu realizovány.

Prvním přednášejícím, který prezentoval výsledná doporučení projektu, byl **Ing. Bohuslav Štancl, MBA** ze SPS. Jeho prezentace byla na téma: PODPORA ADAPTABILITY ZAMĚŠTNANCŮ (NÁSTROJE NA PODPORU) a zahrnovala tato témata: Mezigenerační problémy, pracovní seniorita, hierarchie mezi nadřízenými a podřízenými, mimo jiné i v souvisejících rozdílech v úrovni vzdělání a problematika pracovních skupin (směn). Ing. Štancl ve svém bloku hovořil především o spolupráci s členskými organizacemi SPS i OS Stavba, které se významně podílely na realizaci výstupů a doporučení této klíčové aktivity. Ocenil jejich zájem na přípravě podkladů – analýzy, dotazníky a doporučení. Realizace setkání k jednotlivým tématům a část realizace pilotních projektů díky tomu proběhla ještě před covidovými uzávěrami formou společných porad. Ke kvalitě projednávaných materiálů přispěla i spolupráce interních expertů – členů výboru Stavební společnosti pro Prahu a Středočeský kraj a expertů externích a členů OS Stavba i expertů z řad OS Stavba. Přijatá doporučení jsou postupně využívána v tvorbě podnikových metodik a směrnic. Počítá se i s vyhodnocením jejich účinnosti v dalším období. Vzájemná spolupráce vykazovala vysoký stupeň neformálnosti

a většina diskusí měla vysokou odbornou úroveň. Opakovaně bylo kladně hodnoceno, že tato klíčová aktivita projektu přinesla konkrétní přínosy do činnosti členských organizací a umožnila jim se na jejím řešení aktivně podílet. V průběhu svého přednesu hlavní doporučení přednesl a zdůvodnil.

Druhým přednášejícím, který prezentoval výsledná doporučení projektu, byl **JUDr. Jan Zvolánek**. Jeho prezentace byla na téma: PODPORA ADAPTABILITY ZAMĚSTNANCŮ (NÁSTROJE NA PODPORU) a to v problematice: odpovídající pracovní i sociální adaptace pracovníků z jiných kultur.

Ve svém vystoupení k zajišťování odpovídající pracovní a sociální adaptace pracovníků z jiných kultur, zejména pracovníků z Ukrajiny, JUDr. Jan Zvolánek konstatoval, že závěry, které vyplynuly z dialogu v letech 2019–2022 a byly u vybraných organizací ověřeny v praxi, zůstávají v platnosti i nadále. Jedná se zejména o plynulé aktualizování počtu pracovníků a seznam požadovaných profesí z okruhu pracovníků z jiných zemí. Zajištění trvalé spolupráce v oblasti asistence zahraničních pracovníků, což přispívá k rozvoji jejich pracovní i sociální adaptace a urychluje adaptabilitu do nových životních a pracovních podmínek. K zajištění žádoucí spolupráce s vedením stavby a managementu zřizovat funkci koordinátora komunikace. Realizace tohoto požadavku je ze strany stavebních společností velice oceňována. V neposlední řadě je nutné zajistit spolupráci stavebních společností se SPS a Odborovým svazem Stavba při realizaci podávání návrhů na změnu legislativy.

V současné době po zahájení konfliktu na Ukrajině se výrazně změnila podmínky vstupu na trh práce. Udělením víza dočasné ochrany je realizováno povolení k pobytu a k výkonu práce. Společnosti pouze oznámí krajským pobočkám úřadu práce nástup zahraničního pracovníka z Ukrajiny. Nutno konstatovat, že přicházející migranty tvořili z 85 % ženy, děti a senioři. Z celkového počtu ukrajinských pracovníků ve stavebních organizacích muselo odejít cca 35-40 % pracovníků.

Ve třetím bloku, kde byla prezentována výsledná doporučení projektu, nám **Ing. Pavel Ševčík, Ph.D.**, technický ředitel SPS, představil problematiku tématu: Vliv legislativy na odvětví a činnost sociálních partnerů, a to v rámci klíčové aktivity ROZVOJ A POSILOVÁNÍ SPOLUPRÁCE MEZI ZAMĚSTNAVATELI A ZAMĚSTNANCI, PODPORA KOLEKTIVNÍHO VYJEDNÁVÁNÍ. Ing. Ševčík hovořil o potřebě urychlit legislativní proces novelizace a změn základních norem pro činnost organizací činných ve stavebnictví. Takřka nekonečný příběh tvorby nového stavebního zákona paralyzuje přípravu nových staveb, nejasnosti v platnosti a používání norem vytvářejí uživatelsky nepříznivé prostředí zejména pro činnost malých a středních firem. Z přípravného procesu se vytrácí odbornost a je nahrazována politikařením. V tomto prostředí je nezbytná úzká spolupráce mezi zaměstnavateli a zaměstnanci zaměřená na kolektivní vyjednávání, které je zárukou dlouhodobého sociálního smíru. Bez vzájemného pochopení a postupného řešení přicházejících problémů by jeho zachování nebylo možné. Jednou ze základních podmínek jsou časté pracovní i osobní kontakty představitelů obou sociálních partnerů, které mají dlouhou tradici.

Ve čtvrtém bloku prezentoval výsledná doporučení projektu **Ing. Pavel Ševčík, Ph.D.**, technický ředitel SPS, a to na téma: Sociální dialog jako nástroj pro zvýšení informovanosti o koncepci BIM (včetně vazby na strategii Průmysl 4.0), v rámci klíčové aktivity ROZVOJ A POSILOVÁNÍ SPOLUPRÁCE MEZI ZAMĚSTNAVATELI A ZAMĚSTNANCI, PODPORA KOLEKTIVNÍHO VYJEDNÁVÁNÍ. Ing. Ševčík ve své prezentaci především hovořil o potřebě dlouhodobé osvětové činnosti při zavádění koncepce BIM a strategie Průmysl 4.0, která by měla směřovat především na malé a střední organizace. Současný vývoj potvrzuje vysoký stupeň připravenosti velkých a části středních organizací na využívání koncepce BIM, zejména tam, kde se jedná o zahraniční vlastníky těchto organizací. Ty pak sehraávají potřebnou úlohu mentorů pro další střední a malé organizace při jejich zapojování do postupně vytvářeného procesu. Ten přináší zvýšené náklady pro organizace, které nejsou dotačně kryty. V tomto smyslu jsou formulována i doporučení z této aktivity, která budou postupně sociálními partnery prosazována.

Pátou prezentaci s přehledem doporučení projektu přednesl pan **Stanislav Augustin**, místopředseda OS Stavba ČR. Téma prezentace bylo: VLIV VÍCESMĚNNÝCH PROVOZŮ NA VÝKON PROFESE A JEJÍ FYZICKOU ZÁTĚŽ. Pan Augustin se v projevu zaměřil hlavně na zpětné zavedení kategorizací práce a dřívějšího odchodu do penze u vybraných profesí v oboru stavebnictví za specifikovaných podmínek jako reálné v souvislosti s oboustrannou dohodou bipartitních partnerů. Základem by mělo být předložení účelnosti s doplňujícími materiály a musí následovat úprava legislativy.

Dalším prezentovaným okruhem byla problematika prodloužení přestávky na jídlo a oddech, které je reálné v jednosměnných provozech (za předpokladu i změny legislativy) i úpravy pracovní doby nebo úpravy pracovní doby v KS.

Zmínil rovněž, že v rámci projednávaných témat byl osloven výživový poradce. Ten může být dalším benefitem a specialistou v oboru stravování pro zaměstnance, což je realizovatelné a nepřinese významně zvýšené náklady s tím, že může být tento benefit i jedním ze článků Kolektivní smlouvy.

Dalším příspěvkem se zaměřil na pravidelný režim lázeňských pobytů pro zaměstnance, kde 1/3 by si hradil zaměstnanec, 1/3 by hradil zaměstnavatel a z 1/3 ceny pobytu by hradila zdravotní pojišťovna, to vše 5 let před nárokem na starobní penzi za předpokladu dohody sociálních partnerů a vlády. Zde je jednoznačně zapotřebí i změna legislativy a přehodnocení zdravotního prevence zaměstnanců v předdůchodovém věku.

Zmínil i archivační dobu týkající se mzdových listů, kde doporučujeme zvýšit dobu z 30 let na 50 let, což je reálné a téměř finančně nenáročné za přispění změny v legislativě.

Prezentoval názor, že k žádoucí stabilizaci pracovní aktivity zaměstnanců by přispělo navýšení dovolené za odpracované roky u zaměstnavatele za každých 10 odpracovaných let u zaměstnavatele, nebo jeho předchůdců o 2 dny dovolené navíc. Je to reálné i z hlediska praxe, která to ukazuje i v podnikových kolektivních smlouvách.

Zaměřil se rovněž na dlouhodobě diskutovanou automatickou valorizaci důchodů dle celospolečenské dohody a v rámci dohody tripartity, která je reálná i v rámci dohody tripartity ve vztahu ke změně legislativy a celospolečenské většinové shodě za předpokladu, že vrcholní představitelé státu budou chtít slyšet i naslouchat jinému názoru, aby to nedopadlo s reformou, jako zpětně pár let.

Dotknul se rovněž i navýšení plateb za pojištěnce, a to nejenom za státní, ale i OSVČ jako dalších zdrojů příjmu státního rozpočtu, ve vztahu k zásluhovosti v rámci i následného čerpání prostředků.

Ing. Zítka k tomuto tématu připomněl, že má velkou obavu z možnosti realizace některých navrhovaných opatření. Zmínil zejména postoje aktuální vlády, kdy naprostá většina jejich kroků je vedena předvolebními sliby. Těmi bylo ozdravení veřejných financí. Jakékoliv dodatečné výdaje z veřejných zdrojů se tedy aktuálně jeví jako velmi obtížně prosaditelné.

Poslední, šestou prezentaci měl na starosti opět pan **Stanislav Augustin**, místopředseda OS Stavba ČR. V prezentaci ROZVOJ A POSILOVÁNÍ SPOLUPRÁCE MEZI ZAMĚSTNAVATELI A ZAMĚSTNANCI, PODPORA KOLEKTIVNÍHO VYJEDNÁVÁNÍ, ŘEŠENÍ TÉMAT – kolektivní vyjednávání a nástroje sociálního dialogu mimo kolektivní vyjednávání hovořil hlavně o doporučení v rámci jednání tripartity, kde by mělo dojít ke stanovení základního procentuálního parametru navyšování minimální a zaručené mzdy pro zvýšení předvídatelného právního prostředí v této oblasti.

Hovořil i o zaměření se na omezení odlivu finančních prostředků do zahraničí, které byly v ČR vytvořeny, a najít společné řeči s vrcholnými představiteli státu v rámci tripartity v rámci společného stanoviska k případnému zdanění vyváděných finančních prostředků.

Zmínil i potřebu věnovat se podpoře péče o malé děti a osobám pečujícím o ně a státní podpoře rodin v rámci bydlení, kde dochází dlouhodobě mezi sociálními partnery ke shodě.

Dotknul se i otázky datových schránek (nejlépe s termínem splnění od 1. 1. 2025) pro všechny právnické i fyzické osoby zcela bez výjimek, s tím, že by se toto zřízení datových schránek vztahovalo na osoby narozené po roce 1977 včetně. V této souvislosti zmínil i to, že jestliže chce stát digitalizovat a přilákat uživatele, musí být datové zprávy zcela bezplatné pro právnické i fyzické osoby a elektronický podpis rovněž.

Hovořil i o shodě sociálních partnerů, kteří doporučují zaměřit se na zaměstnance pracující v nočních směnách po 50 roku věku v souvislosti s poruchami spánku a změn zdravotního stavu souvisejícím s nočním výkonem práce.

Dále se věnoval správní době, a to prodloužení doby pro případné odvolání na 15 dnů proti stanovisku pracovnělékařského posudku, a to z důvodu, že je v současné době doba 10 dnů příliš krátká na přípravu odvolání, a i většina správních legislativních lhůt činí cca 15 dnů.

Zmínil i shodu sociálních partnerů, kteří doporučují stanovení kogentního výpočtového mechanismu, každoroční valorizace náhrady za ztrátu na výdělků pro zlepšení předvídatelnosti právního prostředí.

V rámci digitalizace se zaměřil na softwarové vybavení stavebních úřadů a školení jejich zaměstnanců, které je velmi zastaralé, kde se stavební úřady bez této změny se v rámci digitalizace neobejdou, jestliže chce stát opravdu posunout stavební řízení mílovými kroky.

Shoda sociálních partnerů je i v rámci doporučení připravit webové rozhraní stavebních úřadů pro možnost vyplnění jednotlivých agend přes webové rozhraní a generovatelné formuláře pod nezaměnitelným kódem tak, jak to funguje od roku 2016 například na rejstříkovém soudu a stanovení termínu spuštění.

Dotkl se i spuštění digitální formy u jednoduchého stavebního řízení, které může po naplnění dokumentace rovnou generovat i rozhodnutí nebo stanovisko správního orgánu. To za předpokladu, že dojde k navržení agendy správního stavebního řízení na základě spolupráce IT specialistů s konkrétním zadáním politiků, osob z praxe a odborné veřejnosti, zástupců zaměstnavatelů a zástupců zaměstnanců.

Neopomenul ani otázku prodloužení pracovních víz zaměstnanců v rámci oboru stavebnictví, za předpokladu, že zahraniční zaměstnanec pracuje v odvětví stavebnictví, je přihlášen v rámci sociálních, zdravotních a daňových povinností, plní řádně tyto povinnosti, nedluží státu, státním institucím a uhradil předem zálohy na tyto povinnosti jednotlivým institucím minimálně na dobu 3 měsíců. Rovněž za předpokladu, že jsou minimální odvody vypočteny a hrazeny dle výpočtu průměrné mzdy ve stavebnictví za předchozí kvartál.

Připomněl shodu sociálních partnerů, kteří doporučují v rámci legislativní změny zaměřit se na sjednocení nároku na dovolenou mezi podnikatelskou a nepodnikatelskou sférou i například ve vztahu ke KSVS a obor stavebnictví.

Věnoval se i shodě sociálních partnerů, kteří doporučují výrazně zvýšit sankce za nedodržování zákonů, a to i v rámci správních řízení a přestupků týkajících se oboru stavebnictví ve vztahu k výši rozpočtu například dané konkrétní stavby nebo velikosti firmy.

Dotkl se vytvoření sdílených míst, kde budou mít zástupci zaměstnanců k dispozici digitalizované ekonomické informace potřebné pro KV.

Dále připomněl větší pozornosti jednotlivým zaměstnancům ve vztahu k jejich sociálním potřebám, a především rodinnému životu, který je významně ovlivněn pracovní vytížeností.

Hovořil i o sociální shodě SPS a OS Stavba ČR v rámci změny v oblasti školství a směrem k opětovnému stanovení kogentního prospěchového koeficientu v rámci přijímacích řízeních na střední školy, vysoké školy a gymnázia. V této souvislosti připomněl i současný stav ohodnocení práce studenta, kterou vykonává, a v této souvislosti se zaměřit na odměňování učňů směrem nahoru v rámci legislativní změny, tak i směrem dolů v rámci škol a firem spolupracujícím s konkrétními učiteli.

V této souvislosti zmínil shodu sociálních partnerů, kteří doporučují se zaměřit na významné navýšení počtu hodin odborné praxe učňů a praxe prostřednictvím on-line programů.

Dotkl se i otázky odměňování mistrů odborného výcviku, kteří jsou dlouhodobě podhodnoceni, a úbytku odborníků v této úrovni.

Hovořil i o zaměření pozornosti na propagaci stavebních profesí a řemesel směrem nahoru, podpořené státem, a směrem dolů, podpořené státem a firmami, prostřednictvím televizních spotů, jak na regionální úrovni, tak s celostátní působností, kde by byla prezentována veřejně zviditelněná průměrná mzda dle jednotlivých řemesel oboru stavebnictví pro přilákání nových učňů, a hlavně se zapůsobením na podporu rodičů.

Na závěr se dotkl otázky četnosti navýšení počtu mediálních televizních pořadů souvisejících s řemeslným zaměřením a oborem stavebnictví.

Ing. Zítka k tomuto tématu připomněl, že dle jeho názoru je nalezení shody sociálních partnerů v rámci tripartity (RHSD) v otázce výpočtového mechanismu pro stanovení výše minimální mzdy velmi nepravděpodobné. Z vlastní zkušenosti ví, že dřívější četné pokusy ztroskotávaly nejen na diametrálně odlišných názorech sociálních partnerů, ale i na neochotě některých aktérů sociálního dialogu o uzákonění tohoto institutu.

Po každé prezentaci následovala diskuse s cílem upřesnit problematiku řešenou projektem a uplatnění výsledných doporučení projektu do praxe.

Konference byla zakončena závěrečnou diskusí nad doporučeními, které byly vytvořeny v rámci jednotlivých témat tohoto projektu.

Další podrobnosti o projektu najdete zde: <https://www.sps.cz/institut-sps/stavime-na-vedomostech/spolecnym-postupem/>